

Minimální preventivní program

2011/2012

V Opavě dne 8. 9. 2011

Schvaluji:
PaedDr. Josef Gabrhel
ředitel školy

Zpracoval:
Ing. Miloš Cibulec

Obsah

Minimální preventivní program.....	1
Obsah	2
Úvod	3
Charakteristika školy	3
Analýza současného stavu	4
Cíle prevence.....	5
Dlouhodobé cíle	7
Krátkodobé cíle	7
Evaluace MPP (loňský školní rok).....	9
Seznam literatury, DVD	10
PŘÍLOHY	11

Přehled vybraných platných předpisů pro oblast prevence rizikových forem chování

Kontakty a instituce

Program proti šikanování

Preventivní opatření proti šikaně na škole

Krizový plán

    Nenadálá situace nebo komplikace, ohrožení zdraví nebo života

    Psychotropní a omamné látky, návykové látky

Úvod

V souladu se strategií prevence sociálně patologických jevů je i na naší škole – Soukromé obchodní akademii Opava s.r.o. realizován minimální preventivní program (MPP). Na jeho realizaci se podílí celý pedagogický sbor a další instituce, které se zabývají prevencí sociálně patologických jevů.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy má stěžejní podíl v primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže v České republice. V oblasti protidrogové primární prevence bylo ministerstvo usnesením vlády č. 549/2003, o posílení národní protidrogové politiky, pověřeno koordinací primární protidrogové prevence na meziresortní úrovni. Strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2009 – 2012 má za cíl dítě odpovědné za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jeho věku.

MPP je definován jako konkrétní dokument školy zaměřený zejména na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností. Je založen na podpoře vlastní aktivity žáků, pestrosti forem preventivní práce s žáky, zapojení celého pedagogického sboru školy a spolupráci se zákonnými zástupci žáků školy.

Charakteristika školy

Škola byla zřízena jako soukromý subjekt svým zřizovatelem PaedDr. Josefem Gabrhelem. Působila od 1. 9. 1994 jako odloučené pracoviště SPOŠ Bílovec a v důsledku změn školských zákonů z roku 1995 byla osamostatněna pod názvem Obchodní akademie Stěbořice.

Škola má charakter obchodně - manažersko - podnikatelský. Poskytuje studentům střední vzdělání s maturitou. viz. Profil absolventa obchodní akademie

Ve škole se učí podle učebních plánů oborů:

63-41-M/02 Obchodní akademie	- pro denní studium absolventů ZŠ*
63-41-M/01 Ekonomika a podnikání	- pro denní studium absolventů ZŠ*
63-41-L/51 Podnikání	- nástavbové studium absolventů 3letých učebních oborů*

* Možnost studia distanční formou

Od 1. 8. 1997 škola změnila právní formu na společnost s ručením omezeným.

Od 4.9.2006 je celá škola umístěna na ulici nám. Sv. Hedviky 9, v Opavě 1.

Od 1. 11. 2006 má škola nový název - SOUKROMÁ OBCHODNÍ AKADEMIE OPAVA s.r.o.

Od 1.9.2010 je celá škola umístěna na ulici Šrámkova 1457/4, Opava (budova ZŠ Šrámkova).

Analýza současného stavu

Cílová skupina v preventivních programech - všichni žáci školy.

Cíle preventivních intervencí byly formulovány jako boj proti zneužívání návykových látek, rozvíjení osobních kvalit žáků, vytvoření prostoru pro smysluplné využívání volného času, výchova k zodpovědnosti za své zdraví a zdravý životní styl.

Na základě individuálních pohovorů s žáky a vstupních pohovorů žáků prvního ročníku, předpokládaných životních stylů, způsobu uvažování žáků a vývoje na drogové scéně v naší republice je důležité se zaměřit hlavně na nově přicházející žáky.

Největší problémy obecně jsou:

- záškoláctví
- časté používání tabákových výrobků
- konzumace alkoholických nápojů
- drogy z konopí
- špatné stravovací návyky a s tím související poruchy příjmu potravy
- špatný životní styl a minimální pohybová aktivita

Pro řešení problémů se zvláště osvědčuje:

- individuální pohovory s žáky
- adaptační soustředění 1. ročníku
- dobrá práce třídního učitele
- informovanost žáků a možnost interpretace vlastního názoru
- příklady z běžného života
- aktivní spolupráce s rodiči

Cíle prevence

Preventivní strategie školy

MPP školy si klade za cíl vhodným způsobem informovat žáky školy o nebezpečích sociálně patologických jevů, snažit se na žáky působit ve smyslu omezení výskytu sociálně patologických jevů mezi mládeží a v případě výskytu problémů pomoci i s jejich řešením (směřovat na specializované odborné instituce, které provádí krizovou intervenci). Mezi sociálně patologické jevy v souladu s metodickými pokyny MŠMT řadíme zejména:

- šikanu, vandalismus a násilí (snaha ohrozit, zastrašit nebo nějak jinak ublížit druhému)
- drogy a návykové látky (alkoholismus, kouření, léky aj.)
- virtuální drogy (závislost na počítačových hrách apod.)
- záškoláctví
- kriminalitu a delikvenci (od přestupků ve škole po loupeže a vandalství)
- patologické hráčství (gamblerství)
- poruchy příjmu potravy (mentální anorexie a bulimie)
- sexuální promiskuitu (důsledkem může být riziko zdravotní, přenos pohlavních chorob)
- xenofobii, rasismus, antisemitismus a intoleranci

Při činnosti v oblasti prevence spolupracuje školní metodik s vedením školy, s jednotlivými vyučujícími odborných předmětů, s odbornými organizacemi mimo školu. Vedení školy je pravidelně seznamováno s minimálním preventivním programem školy a s jeho plněním, resp. s problémy, které se v oblasti sociálně patologických jevů na škole vyskytují. Pedagogický sbor je také pravidelně seznamován s programem; dále vyučující jednotlivých předmětů zařazují problematiku sociálně – patologických jevů do vhodných témat svých předmětů. Metodik primární prevence zároveň úzce spolupracuje s výchovným poradcem. Vzhledem k tomu, že žáci tráví hodně času ve školním a třídním prostředí je nutné předcházet jejich rizikovému chování.

Žáci se podílejí na vytváření prostředí, na udržování pořádku, na výzdobě atd. Jsou vedeni ke spoluzodpovědnosti a účasti na prezentaci školy.

Do těchto aktivit jsou zapojeni nejen třídní učitelé, ale i ostatní pedagogové a učitelé školy.

Není jednoduché určit konkrétní příčinu sociálně patologického jevu, většinou se jedná o soubor několika jevů či působení záporných vlivů nebo podnětů. Problém je v disharmonickém vývoji osobnosti a neuspokojení nejdůležitějších lidských potřeb, jako např. zažívání příjemných pocitů, lásky, jistoty, opory v druhém člověku apod... Nastává hledání náhradních možností uspokojení a výsledkem jsou zpravidla poruchy chování a tudíž rizikové chování, které můžeme charakterizovat typologicky na:

- chování nebo užívání všech návykových látek
- agresi a šikanu, násilí, vandalismus
- závislosti a gamblerství
- intoleranci, antisemitismus, extremismus
- záškoláctví
- sexuální rizikové chování
- rasismus a xenofobii, homofobii
- negativní působení sekt
- rizikové chování v dopravě

Prevence

Nejlepší prevence je podpora všestranného rozvoje osobnosti, posílení kladných postojů žáka. Musí být dlouhodobá, komplexní a systémová, vycházet z aktuálních potřeb školy, zahrnovat všechny osoby (děti, pedagogy, nepedagogické pracovníky, rodiče) a subjekty, které se podílí na procesu realizace prevence (PPP, Policie ČR, nestátní neziskové organizace, orgány sociálně právní ochrany dětí a mládeže apod.). Musí zasahovat výchovnou i naukovou složku vzdělání, směřovat k pozitivnímu ovlivnění klimatu třídy, ke změně motivace žáků a pedagogů a změně chování.

Formy prevence:

Mezi základní formy prevence patří: poskytnutí informace o problému (v rámci výuky jednotlivých předmětů, efektivnější jsou besedy s diskusí s odborníky), interaktivní formy sebepoznávání, které směřují k posílení osobnosti (sebeuvědomění, sebedůvěra, zodpovědnost, umění se dobře rozhodovat,

sebeovládání), vrstevnické programy (aktivní zapojení předem odborníkem vyškolených vrstevníků, kteří šíří primárně preventivní informace a podporují zdravé normy a způsoby chování a odmítají nezdravé návyky), vytváření pozitivního klimatu ve třídě, vytváření podmínek pro smysluplné využití volného času, spolupráce s rodiči (osvětová činnost pro rodiče v oblasti zdravého životního stylu a v oblasti prevence problémů ve vývoji a výchově dětí a mládeže, motivace ke spolupráci na realizaci preventivních programů), zapojení ostatních pedagogů a poskytování poradenských služeb školního metodika prevence žákům a jejich rodičům a zajišťování poradenských služeb specializovaných poradenských a preventivních zařízení pro žáky, rodiče a učitele.

Prevence v podmínkách školy:

V podmínkách školy se uplatňuje zejména prevence primární (má za cíl předcházet problémům) a sekundární (cílem je intervenovat u těch, kteří se dostali do problému, jde o to rizikové chování zastavit nebo omezit na nejnižší míru)

Rozlišujeme dva typy primární prevence – specifickou a nespecifickou.

- specifická primární prevence – aktivity a programy zaměřené na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žáků a společensky nežádoucích jevů. Programy jsou založené na prokazatelných výsledcích, změně chování a evaluaci programu.
- nespecifická prevence – volný čas a sport – doplňuje specifickou prevenci. Spočívá v zaměstnávání mladých lidí sociálně přijatelnými aktivitami, jako je sport, zájmové kroužky, efektivní trávení volného času.

Efektivní prevencí rizikového chování předcházíme výskytu sociálně nežádoucích jevů.

Intervence

Podmínkou včasné intervence je časné rozpoznání problému. Základem je podání potřebných informací, třeba i v hodinách výuky. Mezi základní intervenční aktivity patří: besedy s odborníky, psychosociální programy pro třídní kolektivy (zaměřené na poznávání svých spolužáků i sebe samotných), vrstevnické programy, ovlivnění volnočasových aktivit (vytváření školních klubů), vytváření pozitivní atmosféry ve třídách, ozdravné pobyty pro třídní kolektiv (víkendová soustředění a psychohry), spolupráce školy se specializovanými a ostatními institucemi (psychologické poradny, linka důvěry, Policie ČR), spolupráce s rodinou, pohovor se žákem a případně i vytvoření školního poradenského centra.

Dlouhodobé cíle

- Jako jeden z nejvýznamnějších cílů je výchova žáků ke zdravému životnímu stylu, k osvojení pozitivního sociálního chování a k rozvoji osobnosti; řídit se nabytými vědomostmi a dovednostmi.
- Ve výchovně-vzdělávacím procesu zavádět:
  - Prevence rizikového chování.
  - Právní a etická výchova (tolerance, úcta, osvojování společenských norem).
  - Environmentální výchova.
  - Výchovu ke zdravému životnímu stylu.
- Vzdělávat žáky i pedagogické pracovníky v problematice rizikových forem chování. Udržet stávající standard v komunikaci učitel – žák.
- Vedení žáků k rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomění si důsledků jednání, k vedení zdravého způsobu života, k odolnosti proti stresu, negativním zážitkům a vlivům, k samostatnému správnému rozhodování a ke schopnosti týmové práce, ke schopnosti řešit problémy, k aktivnímu podílení se na tvorbě prostředí a životních podmínek a také k pěstování právního vědomí.
- Udržet a posilovat komunikaci pedagogický pracovník - rodiče.
- Posilovat důvěru ve výchovného poradce a školního metodika prevence.
- Rodičům žáků školy poskytovat informace o prevenci rizikových forem chování a umístit je na internetovou stránku školy. Rodiče budou informováni v rámci konzultačních dnů.
- Udržet a rozvíjet dobré jméno naší školy na veřejnosti.
- Zdůrazňovat význam a smysl povolání a práci s lidmi v něm, nutnost charakteru osobnosti v zastávané profesi (například: nikdo nezaměstná osobu závislou na drogách či návykových látkách v prostředí, kde je nutná komunikace s klientem, manipulace s penězi apod.)

Krátkodobé cíle

- Neustále působit na věkovou kategorii žáků v rozsahu 15 - 18 let, která je ohrožena vzhledem k prostředí, ve kterém se pohybuje i vzhledem ke společnosti, se kterou se stýká mimo školu (diskotéky, společenské a sportovní akce, koncerty hudebních skupin apod.)
- Informovat žáky i pedagogické pracovníky školy pomocí vývěsky o rizikových formách chování.
- V případě potřeby poskytnout pedagogickým pracovníkům školy a žákům informace o kontaktech na organizace a instituce v okolí školy či města, kde se škola nachází, poskytnout seznam výchovně preventivních materiálů aj.
- Pro žáky školy pořádat odborné přednášky, besedy apod. zaměřené na témata související s rizikovými formami chování.
- Metodik se účastní pravidelných setkání s oblastním metodikem prevence.

Obsah a aktivity v rámci MPP (předpokládaná činnost ve školním roce):

- Seznámení ředitele školy s programem na začátku školního roku – schválení MPP
Jednotlivé části minimálního preventivního programu jsou v souladu s plánem školy a kladou si za cíl rozvoj harmonické osobnosti, zaujmout a získat žáky pro účelné skloubení práce duševní a fyzické, osnovy školy zahrnují nejen studijní cíle, ale i další aktivity podporující odborný růst žáků školy.
- Seznámení učitelů školy s obsahem programu
Většina učitelů se aktivně podílí na naplňování cílů tohoto programu, zejména v rámci vyučovaných předmětů:
  - PRA, OBN, OSZ, SPK — otázky vztahů jednotlivců v kolektivu, komunikace, přátelství, solidarita, vzájemná pomoc
  - OBN - beseda se sexuologem nebo pracovníkem specializovaného pracoviště
  - TEV - zdraví a fyzická odolnost, negativní důsledky dopingů ve sportu
- Aktivity pro žáky:
  - tematické bloky
  - praxe ve firmách - dle plánu školy
  - kulturně vzdělávací akce - divadelní představení, filmová představení, výstavy
  - PRA, OBN, OSZ, SPK, TEV — zdravý životní styl mladého člověka
- Jednorázové akce

- besedy pro žáky — komunikace a vztahy mezi žáky, šikana na školách, drogy a drogová závislost
- konzultační dny — beseda s rodiči (v případě zájmu)
- dny otevřených dveří — podle plánu školy
- beseda s bývalými absolventy školy - možnosti uplatnění v praktickém životě, možnosti uplatnění v zahraničí
- Práce třídních učitelů - třídnické hodiny, hodnocení stavu
- Schůzky s ředitelstvem školy, řešení problémů, které jsou nastíněny studenty
- Pedagogická rada školy - pedagogičtí pracovníci školy.
- Podpora vztahů žáků naší školy s žáky jiných SŠ regionu
- Stanovení konzultačních hodin
  - základní informace v informačním místě, konzultační hodiny (úterý, pátek vždy od 9 – 12 hod.), na základě domluvy i mimo konzultační dny.
- Zřízení schránky na dotazy
  - realizovat hlavně pro žáky nižších ročníků, potřeba se někomu svěřit (realizovat do konce roku)
- Stálá vývěska
  - telefonní čísla, kontaktní adresy a další nezbytné informace (realizovat v rámci informačního místa do konce roku)
- Spolupráce s dalšími orgány
  - SŠP Bílovec, ZŠ Šrámkova Opava, Slezská univerzita, firmy a organizace v regionu a propagace
  - denní a regionální tisk, webové stránky, Informa, třídní schůzky na ZŠ v regionu (na základě pozvání)
- Vyhodnocení provést na konci školního roku

Realizace MPP v jednotlivých předmětech

V rámci výuky je, mimo jiné, kladem důraz na otázky prevence. Rozvíjíme tak nejen mezipředmětové vztahy, ale ve spolupráci s ostatními vyučujícími postihujeme i primární prevenci směrem k žákům.

- český jazyk a literatura – surrealismus, česká literatura (např. R. John - Memento)
- cizí jazyky – slovní zásoba, práce s počítačem (internet)
- ekonomika – působení ekonomiky na život člověka (černá ekonomika – drogy, obchod s lidmi aj.), cigaretový průmysl, výroba alkoholu
- občanská nauka, občanský a společenskovední základ, společenská kultura – odlišné kultury a jejich problematiky, náboženství a jeho hodnota, xenofobie, závislosti, etika, stres, stresové situace a jejich zvládnutí, mezilidské vztahy, hodnoty člověka, drogy a návykové látky
- informační technologie – kyberšikana a další rizikové faktory při práci s počítačem
- právo – zákony a normy společnosti, morálka, trestní odpovědnost mládeže, partnerský vztah, sociálně patologické jevy, extrémismus
- tělesná výchova – dodržování pravidel, fair play, odpovědnost za sebe i druhé, relaxace, bezpečnost
- základy přírodních věd – léčiva, návykové látky, zdravý životní styl
- marketing – reklama a její vliv na život člověka

Metody při realizaci prevence

Kromě tradičních výchovně vzdělávacích metod budou využívány:

- metody aktivního sociálního učení - komunikace, řešení konfliktů, řízená diskuse o různých společenských problémech
- exkurze, sportovní akce, turistické kurzy, zájezdy
- individuální přístup k žákům
- besedy, přednášky s odborníky
- samostatná práce – vyhledávání informací v odborné literatuře, tisku, na internetu
- nabídka volnočasových aktivit

Evaluace MPP (loňský školní rok)

- vymezení problémů, zaměření programu
- výchova ke zdravému životnímu stylu
- zlepšení mezilidských vztahů ve škole
- prevence sociálně patologických jevů – šikana, drogy, záškoláctví, zvyšování agresivity žáků vůči sobě
- nutnost preventivní intervence – důvody
- nově vzniklé kolektivy
- žáci s poruchami učení
- zvýšená dostupnost legálních drog
- špatná spolupráce s rodinami
- nevhodné výchovné vedení ze strany rodičů – škola v některých případech zastupuje rodinu
- blízkost krajského města Ostrava

Závěry:

- míra rizika z uvedených důvodů je vysoká
- cílová skupina - všichni žáci školy
- cíle preventivní intervence
  - souvisle a neustále působit na věkovou kategorii žáků 15-18 let, která je ohrožena vzhledem k prostředí, ve kterém se pohybuje i vzhledem ke společnosti, se kterou se stýká mimo školu (diskotéky, sportovní, kulturní akce aj.)
  - škola někdy přebírá i výchovnou roli, protože dnešní rodina v tomto směru mnohdy plní jen některé ze svých někdejších základních funkcí
  - zdůrazňovat význam a smysl povolání ve svém oboru a nutnost charakteru osobnosti v této profesi (např.: nulová šance zaměstnat osobu závislou na drogách a návykových látkách tam, kde je nutná komunikace se zákazníkem, manipulace s penězi; profese vyžaduje slušný vzhled pracovníka, perfektní vystupování apod.)
- žák odpovědný za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené svému věku s posílenou duševní odolností vůči stresu, negativním zážitkům a vlivům, se schopností dělat samostatná (a pokud možno správná) rozhodnutí, se schopností týmové práce, podílející se na tvorbě prostředí a životních podmínek
- realizace
  - MPP školy na daný školní rok
  - účast žáků 1. ročníku na adaptačním výletu
  - účast žáků na kulturních, sportovních a společenských akcích a exkurzích
- zdroje - aktivní sociální učení, práce s internetem, školní akce třídnické hodiny.

Seznam literatury, DVD

- Drogy, poznej svého nepřítele (Projekt Řekni drogám NE!, Media Kultur, s. r. o.)
Příběhy bezpráví – holocaust (Projekt Jeden svět na školách)
Evropská úmluva o lidských právech (Mark Taylor, 2001)
Doporučení EU pro peer výchovu v prevenci HIV/AIDS (Gary R. Svenson a kol., 2003)
Drogy, poznej svého nepřítele (Projekt Řekni drogám NE!, Media Kultur, s. r. o.)
Likvidační životní styl (anabolika, nelegální drogy, alkohol, kouření, Media Kultur, s. r. o.)
Násilí ve vztazích teenagerů (Rosa 2010)
- Řekni drogám NE! (DVD, Media Kultur, s. r. o.)
Řekni drogám NE! (Video, Media Kultur, s. r. o.)
Zione (boNGO, o.s.)
Média a chudoba (Projekt Jeden svět na školách, Člověk v tísni, o.p.s.)
Rady začínajícím milencům (CAT Ostrava, MUDr. Petr Kovář)
Pokušení (Nadace BESIP)
Svoboda volby (Hnutí pro život, 2004)
Kultura života (Hnutí pro život, 2008)
Pravda o drogách (Drugfreeworld.org)
Sexuální výchova aneb o sexu od A až do Z (Pro Futura a.s., 2009)

PŘÍLOHY

1. Přehled vybraných platných předpisů pro oblast prevence rizikových forem chování
2. Kontakty a instituce
3. Program proti šikanování
4. Preventivní opatření proti šikaně na škole
5. Krizový plán

Příloha č. 1:

Přehled vybraných platných předpisů pro oblast prevence rizikových forem chování

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Vyhláška č. 116/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ze dne 15. dubna 2011, která nabývá účinnosti dnem 1. 9. 2011

Vyhláška č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí

Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání

Vyhláška č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnicích a o změně některých zákonů

Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků

Vyhláška č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů

Vyhláška č. 458/2005 Sb., kterou se upravují podrobnosti o organizaci výchovně vzdělávací péče ve střediscích výchovné péče

Vyhláška 438/2006 Sb., kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních

VNITRORESORTNÍ PŘEDPISY A DOKUMENTY

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28

Metodický pokyn MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, č.j.: 14 423/1999-22 (Věstník MŠMT sešit 5/1999)

Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany mezi žáky škol a školských zařízení č.j.: 24 246/2008-6

Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví č.j.: 10194/2002-14 (Věstník MŠMT sešit 3/2002)

Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřízených MŠMT, č.j. 37 014/2005-25 (Věstník MŠMT sešit 2/2006)

Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu, č.j.: 11 691/2004-24 (Věstník MŠMT sešit 6/2004)

Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané, č.j.: 25 884/2003-24 (Věstník MŠMT sešit 11/2003)

Volný čas a prevence u dětí a mládeže (MŠMT 2002)

Evaluace a diagnostika preventivních programů (MŠMT 2002)

Školní preventivní program pro mateřské a základní školy a školská zařízení (MŠMT 2001)

Vládní usnesení č. 693/2006 - Změna podmínky při poskytování finančních prostředků státního rozpočtu v oblasti primární prevence.

Pedagogové proti drogám - Program preventivních aktivit uplatňovaných ve školách a školských zařízeních (MŠMT 1999)

STRATEGIE

Strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu MŠMT na období 2009-2012

www: <http://www.msmt.cz/socialni-programy/strategie-prevence-socialne-patologickych-jevu-u-deti-a?highlightWords=strategie+prevence>

Strategie prevence sociálně patologických jevů (rizikových projevů chování ?) u dětí a mládeže v Moravskoslezském kraji na období 2009-2012

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Moravskoslezského kraje 2012

http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/sk/dz-msk-11_10_13_00.pdf

Národní strategie protidrogové politiky na období 2010-2018

www: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/dokumenty/narodni-strategie/narodni-strategie-protidrogove-politiky-na-obdobi-2010-az-2018-71880/>

Strategie protidrogové politiky Moravskoslezského kraje na období 2011-2014

www: http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/soc/strategie_protidr_pol_msk_na-obdobi_2011---2014.pdf

Strategie prevence kriminality na léta 2008-2011

www: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2007/prevence/strategie1016/strategie3.pdf>

Koncepce prevence kriminality Moravskoslezského kraje na léta 2009 -2011

www: <http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/cz/prevence-kriminality-dokumenty-13170/>

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ

Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými toxikomaniemi a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI

Trestní zákon č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb., a navazující předpisy - nově upravil i problematiku nedovoleného nakládání s omamnými a psychotropními látkami (drogami) - jejich výrobu, přechovávání (držení), pěstování rostlin atd. Na úpravu obsaženou v trestním zákoníku navazují

změny v zákoně o přestupcích (§ - 283, 284, 285, 286, 287, 288) a dvě nově přijatá nařízení vlády, která závazným způsobem stanoví jednotlivá množství. Nejedná se o legalizaci! (1. ledna 2010)

Nařízení vlády č. 455/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu trestního zákoníku

Nařízení vlády č. 467/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů

Nařízení vlády č. 114/1999 Sb., kterým se pro účely trestního zákona stanoví, co se považuje za jedy, nakažlivé choroby a škůdce

Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů

MINISTERSTVO VNITRA

Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů

Zákoník práce č. 262/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Nařízení vlády č. 469/2002 Sb., kterým se stanoví katalog prací a kvalifikační předpoklady a kterým se mění nařízení vlády o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů

Usnesení Předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součást ústavního pořádku ČR, ve znění pozdějších předpisů

MINISTERSTVO FINANCÍ

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů

V Opavě dne 8. 9. 2011

Kontakty a instituce

MAGISTRÁT MĚSTA OPAVY www.opava-city.cz	
Odbor sociálních věcí	
OSPOD , Krnovská 71C, Opava	
Vedoucí oddělení: Bc. Pavla Štenclová pavla.stenclova@opava-city.cz 553 756 649	Péče rodičů o děti, úpravu vztahu k dítěti při rozchodu rodičů, týrání dětí
Kurátoři pro mládež: Mgr. Bc. Milan Kokoř milan.kokor@opava-city.cz 553 756 678 Klára Štěpánková, DiS. klara.stepankova@opava-city.cz 553 756 648	Výchovné problémy a trestná činnost dětí a mládeže do 18 let, přednášková činnost
Odbor školství	
Protidrogový koordinátor a manažer prevence kriminality, Krnovská 71C, Opava	
Dagmar Polášková dagmar.polaskova@opava-city.cz 553 756 725	Poradenství v oblasti protidrogových závislostí a předcházení kriminálních jevů
ÚŘAD PRÁCE	
Oddělení poradenství, Bochenkova 4, Opava	
Posta.up@op.mpsv.cz 553 608 111, 553 608 110	Informačně poradenské středisko pro volbu povolání a pracovních profesních poradenství pro nezaměstnanou mládež v evidenci. Psychodiagnostika uchazečů o zaměstnání, aktuální info o síti SŠ a VŠ.
POLICIE ČR www.policie.cz	
Preventivně informační skupina, Tyršova 26, Opava	
Npor. Bc. René Černohorský pisop@mvr.cz 974 737 207, 974 737 208	Poradenství k trestné činnosti dětí a mládeže, trestní odpovědnost mládeže
Služba kriminální policie a vyšetřování, Hrnčířská 17, Opava	
974 737 319	
MĚSTSKÁ POLICIE www.mp.opava.cz	
Skupina prevence, Krnovská 71A, Opava	
Str. Ivo Špičák, 553 756 658, 731 141 906 Str. Pavla Losertová, 553 756 730, 731 144 927 Prevence.mp@opava-city.cz	Přednášková činnost – drogy, bezpečnost
ŠKOLSKÁ ZARÍZENÍ	
Pedagogicko-psychologická poradna, Rybí trh 7-8, Opava www.ppp.opava.cz	
Sociální pracovnice: Martina Bilíková, DiS., bilikova@ppp.opava.cz 553 625 736	Zjišťování příčin a zvláštností ve vývoji dětí, řešení výukových a výchovných obtíží, problematika VPU, posuzování školní zralosti, profesní orientace
Metodik prevence: Mgr. Lucie Šimečková, simeckova@ppp.opava.cz 733 16 48 32	
Speciálně pedagogické centrum Srdce, Slezského odboje 5, Opava nestroj.com/zsso	
Sociální pracovnice: Bc. Ivana Celtová, Spc.srdce@seznam.cz 553 626 092, 739 475 123	Centrum pro děti s tělesným i mentálním postižením. Poradenské a terapeutické služby dětem a mládeži se zdravotním postižením, jejich zákonným zástupcům, školám a školským zařízením v regionu. Opava a Bruntál.
Středisko výchovné péče, Hradecká 16, Opava www.dum-ostrava.cz	
AMBULANTNÍ	Individuální skupinová a rodinná terapie

Speciální pedagog: Mgr. Hana Eleková, svpdm@seznam.cz 553 713 065	(problémy ve škole, rodině, gambling, experiment s drogou do 15 let, osobnostní a psychické problémy do 18 let).
INTERNÁTNÍ Antošovická 258, Ostrava – Koblov svpostrava@telecom.cz 596 239 202, 605 357 518	
Dětský domov, Rybí trh 41, Opava www.dd-opava.cz	
Mgr. M. Škrabal detsky-domov@opava.cz 553 777 520	
CPIV – Centrum podpory inkluzivního vzdělávání, Husova 17, Opava	
Mgr. Michal Míček michal.micek@cpiv.cz 774 089 096 Opava@cpiv.cz 774 089 182	Prevence SPJ, sociální poradenství, podpora zavádění inkluz. Hodnot do vzdělávání na ZŠ
Středisko volného času, Jaselská 4, Opava www.svcopava.cz	
Jaselská - J. Poláková info@svcopava 553 712 821, 553 712 10 Husova - Bc. V. Kalavský husova.otp@svcopava.cz 553 625 356	Zájmové vzdělávání, naplnění volného času. Kroužky, kurzy, akce, soutěže, tábory.
ZDRAVOTNICKÁ ZAŘÍZENÍ	
Psychiatrická léčebna, Olomoucká 88, Opava www.plopava.cz	
plopa.hlb@coms.cz 553 695 111 odd. D pro léčbu alkoholismu a jiných toxikománií, st. 7, 8, 18A MUDr. Chvíla L. Csc. odd. E pro dětskou psychiatrii, st. 14A, 14B MUDr. Trávníčková D., soc. prac. p. Solná 553 695 389	Režimová terapie a psychoterapie pro lidi závislé na návykových látkách. Léčba je dobrovolná, vychází z motivace pacientů.
Kliničtí psychologové	
PhDr. A. Strossová, Englišova 33 553 713 523, 608 733 158	Pokud není doporučení pediatra, platba hotově.
PhDr. I. Holubová, Medical centrum, Ostrožná 27 552 301 561	
PhDr. H. Khulová, Olomoucká 2 553 623 791	
PhDr. R. Koláčková, Englišova 526 553 760 532, 605 912 590	Platba hotově, pokud není klient pojištěn u určitých zdravotních pojišťoven.
Pedopsychiatrická ambulance	
MUDr. A. Skřontová, Olomoucká 2 553 711 881	Poskytování akutní i dlouhodobé psychiatrické péče pro děti a dorost do 19 let
MUDr. J. Matýs, Z. Chalabaly 2, Ostrava – Bělský les pedopsychiatriematysj@seznam.cz 596 768 656	
Logopedi	
PaedDr. Kavanová, Partyzánská 4 553 730 121	
PaedDr. Odstrčilová, Kravaře 553 672 296	
PaedDr. Siwková, Ostrožná 27 553 301 566, 777 021 490	
PaedDr. Košárková, Katka 553 624 412	
SOCIÁLNÍ SLUŽBY	

Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy, Pekařská 4 www.cepp.cz	
ředitel Mgr. Híreš, rodinnaporadna@seznam.cz soc. prac. p. Bortlíková 553 612 501, 553 622 764	Bezplatná, anonymní služba, od 15 let. Poradenství, terapie při řešení osobních, rodinných, vztahových problémů.
Centrum pro rodinu a sociální péči, Masarykova 39, Opava www.prorodiny.cz	
J. Dostálová, cprop@doo.cz 553 616 723	Prevence a motivace na podporu funkční rodiny, asistence v rodinách s postiženým dítětem
FOD – Fond ohrožených dětí, Zacpalova 27, Opava www.fod.cz	
Bc. H. Kroheová, hana.kroheova@fod.cz 724 667 610, 553 616497	Pomoc sociálně ohroženým rodinám s dětmi
Mgr. M. Salamonová martina.salamonova@fod.cz 724 567 505	Asistenční, mediační a terapeutické centrum
KLOKÁNEK, Dolní Benešov, Osada míru 313, www.klokanky.cz/db	
Klokank.db@fod.cz 553 652 162	Přechodná rodinná péče dětí, dokud se nemohou vrátit do své nebo náhr. rodiny
ARMÁDA SPÁSY – Dům pro matky s dětmi, Rybářská 86, Opava www.armadaspasy.cz	
Paní R. Hůlková, md_opava@armadaspasy.cz 553 714 509	Ubytování pro matky s dětmi a těhotné ženy v krizové situaci
CARITAS OPAVA	
LINKA DŮVĚRY, Přemyslovců 26, Opava www.charitaopava.cz	
Mgr. Ing. H. Friedrichová linka.duvery@charitaopava.cz Všechny linky jsou časově omezeny.	553 616 407 553 161 407 736 149 142 800 120 612 - bezplatná
NADĚJE – středisko krizové pomoci, Kylešovská 10, Opava www.charitaopava.cz	
V. Prchalová, DiS. Nadeje@charitaopava.cz 737 615 459	Ambulantní krizová pomoc lidem, kteří svou situaci vnímají jako naléhavou.
OBČANSKÁ PORADNA, Kylešovská 10, Opava www.obcanskeporadny.cz	
R. Matyášková, DiS. Obcanskaporadna@charitaopava.cz 553 616 437, 553 612 780	Bezplatné poradenství, informace, pomoc v oblasti sociální problematiky, bydlení, školství, práv, ochrany, práce.
NÍZKOPRAHOVÁ ZAŘÍZENÍ	
ELIM, Rolnická 21A, Opava 5 www.elimopava.cz	
Krizové centrum: Bc. Romana Konečná, poradna@elimopava.cz 775 581 985, 775 938 077	Bezplatná anonymní poradna, služby v tíživé životní situaci. Domácí násilí.
Nízkoprahové kluby: 775 938 075 Clubmagnetopava@email.cz 775 591 986 Clublegal@email.cz Hradecká 16, Opava 775 938 078	Klubko: 7 – 12 let Motouz: 13 – 19 let Magnet: 6 – 9 let Legal: 14 – 20 let
Krizové ubytování pro oběti domácího násilí: 553 653 239	
Nízkoprahové zařízení „Na hraně“, Úzká 3, Hlučín, 748 01 Bc. A. Cieslar, nzdmhlucin@elimopava.cz 775 938 029	
Dobrovolnické centrum: dobrovolnici@elimopava.cz 775 938 077	Pomoc, přátelství, podpora, péče a prevence pro děti ve věku 6 – 15 let.
EUROTOPIA, Zacpalova 27, Opava www.opava.eurotopia.cz	
Klub „Modrá kočka“, Hradecká 16, Opava	Víkendové a letní pobyty pro děti ze sociálně

Mgr. H. Sobková, PhD. Hana.sobkova@eurotopia.cz modra_kocka@seznam.cz 608 883 618	znevýhodněných rodin a s poruchami chování. Preventivní programy. Doučování dětí.
Poradenské středisko poradna@eurotopia.cz Mgr. P. Večerková, Bc. J. Chmelařová 774 883 619	Právní a sociální podpora a pomoc při řešení obtížných životních situací.
KKC „POD SLUNEČNÍKEM“, Hradecká 16, Opava www.podslunecnikem.cz	
Bc. P. Havlíčková k.centrum@seznam.cz 553 718 487, 602 765 082, 602 743 132	Individuální a skupinová terapie pro lidi s problémem závislosti, krizová intervence, prevence závislosti. Poradenství v oblasti mezilidských vztahů a komunikace, nácvik relax. technik. Soc. právní poradenství.
AREKA ZO ČSOP, Sněmovní 2, Opava www.arekaopava.cz	
K. Havlásková arekaopava@seznam.cz 739 303 633, 553 623 988	Enviromentální a ekologická výchova. Letní tábory, adaptační kurzy, preventivní programy pro ZŠ a SŠ.
OPEN STREET, Masarykova tř. 39, Opava	
Tereza Tpopava@openhousebruntal.cz 724 033 166	Terénní pracovník kontaktuje mladé lidi od 12 – 20 let. Pomoc, poradenství, informace, akce, zábava. Alkohol, drogy, peníze.
LINKA PRO PEDAGOGY (IPPP Praha)	
841 220 220, 777 711 439	Podpůrná služba pro pedagogy z celé ČR při řešení problémových výchovných situací ve školách. Hlavně pro školy, které nemají psychologa a spec. pedagoga. Linka poskytuje přímé telefonické poradenství a disponuje rozsáhlou databází kontaktů na instituce, které mohou být školami využívány. Umožňuje anonymní kontakt.
KRAJSKÝ ÚŘAD OSTRAVA www.kr-moravskoslezsky.cz	
ODDĚLENÍ MLÁDEŽ A SPORT	
Prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže Bc, Tomáš Velička tomas.velicka@kr-moravskoslezsky.cz 595 622 337	Krajský školský koordinátor prevence – referent pro prevenci sociálně patologických jevů

V Opavě dne 8. 9. 2011

Program proti šikanování

Úkolem programu je co nejdříve detekovat a účinně léčit případnou šikanu. Pro případ řešení výskytu šikany na naší škole je sestaven „Krizový plán proti šikanování“.

Základní formy šikanování:

- Verbální šikana, přímá a nepřímá – psychická šikana (součástí je i kyberšikana, děje se pomocí ICT technologií).
- Fyzická šikana, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti).
- Smíšená šikana, kombinace verbální a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy).

Co je a co není šikana?

Šikana je každé chování, které splňuje tyto znaky:

- je cílené vůči jedinci nebo skupině
- je obvykle opakované, často dlouhodobé
- jeho záměrem je oběti ohrožit, ponížit či zastrašit
- oběť se mu neumí bránit a dlouhodobě trpí

Šikana není:

- jednorázová rvačka, nevhodný vtip či konflikt
- vyčlenění žáka z kolektivu, pokud není motivováno snahou ublížit či pobavit se na jeho úkor

Jak poznáme, že by mohlo jít o šikanu?

Příklady přímých znaků šikany:

- soustavné posměšné poznámky, nadávky, hrubé žerty, hanlivá přezdívka na adresu určitého žáka, pokud to tento žák těžko snáší a trpí tím
- jednostranné vyžadování věcných či peněžních darů
- jeden žák vystupuje vůči druhému v roli „sluhy“ či „otroka“
- často opakované poštuchování, strkání, údery, poškozování věcí, které žák neoplácí. Někdy je oběť dohnána až k projevům zoufalství
- na žáka je vyvíjen nátlak k vykonávání nemorálních až trestných činů

Příklady nepřímých znaků šikany:

- (potenciálně šikanovaný) žák se o přestávkách zdržuje stranou od ostatních, nemá kamarády
- přestávky tráví v bezpečné blízkosti učitelů nebo mimo třídu. Vymýšlí si záminky, aby nemusel být ve třídě
- jeho prospěch se nevysvětlitelně zhoršuje, nesoustředí se na učení
- má často poškozené nebo rozházené věci, často se mu „záhadně“ ztrácí, ve třídě, v šatně apod.
- při týmových sportech bývá volen mezi posledními
- působí smutně, stísněně, často chybí z nejasných důvodů, nevolnost, bolení hlavy...
- má-li promluvit před třídou, je nejistý a ustrašený

Metodika první pomoci pedagogů při šikaně zahrnuje čtyři kroky:

- Diagnostiku šikany
- Vyšetřování
- Nápravu
- Léčbu

Metody vyšetřování, nápravy a léčby jsou voleny dle závažnosti šikanování. Škola řeší šikanu podle předem zvolených postupů buď vlastními silami, nebo spolupracuje s dalšími institucemi. Rozlišujeme dva stupně závažnosti – počáteční a pokročilý, které se odlišují charakteristickými rysy chování, spoluprací, vztahy a celkovou atmosférou ve skupině.

Pro případ výskytu šikany je na škole ustanovena skupina osob zodpovědná za její řešení, kterou tvoří školní metodička prevence (ŠMP), výchovný poradce (VP) a třídní učitel. V případě složitějšího řešení se škola obrací na okresní metodičku prevence.

A. Strategie první pomoci při počáteční šikaně se standardní formou (první až třetí stupeň vývojové destrukce, kdy normy, hodnoty a postoje vůči šikanování ve skupině nejsou přijaty většinou)

- Vyšetřování: probíhá vlastními silami školy:
  - Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi.
  - Nalezení vhodných svědků.
  - Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů).
  - Zajištění ochrany obětem.
  - Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.
- Náprava: je realizována buď
  - metodou usmíření – sleduje se vnitřní proměna vztahů mezi oběťmi a agresory k lepšímu, potrestání se nekoná, použití této metody je ale omezené, lze ji užít pouze u počátečních stadií a dětí mladšího školního věku nebo
  - metodou vnějšího nátlaku – záměrem je přinutit trestem a strachem viníky k zastavení agresivního chování a k dodržování oficiálních norem

Postup zahrnuje 3 kroky:

- individuální nebo komisionální pohovor s aktéry (agresory, popřípadě s jejich rodiči)
- oznámení o potrestání agresorů před celou třídou. Šikana je posuzována ze strany šikanujícího jako závažné porušení školního řádu a budou z něho vyvozeny přísné sankce. Podle závažnosti porušení bude žákovi uděleno výchovné nebo kázeňské opatření (viz Hlava školního řádu). Cílem je přesvědčit žáky, že škola dokáže zajistit ochranu slabých před silnými.
- ochrana oběti (např. stanovení ochránců oběti, poradit, jak se chovat v případě opakování šikany, pomoc najít spojence – kamaráda, zpřísnění dozorů, aby se zabránilo další šikaně).

Léčba:

- systematická práce třídního učitele popřípadě ŠMP a VP (průvodci programu) se školní skupinou. Cílem je zastavení sebedestrukce a nastartování sebeozdravného procesu skupiny a vnitřní proměny vztahů ve třídě a posílení imunity proti případnému opakování šikanování).
- pracuje se s agresorem (jeho náhled na vlastní chování, motivy, rodinné prostředí). Zabránění pokračování jednání agresora – snaha o nápravu jeho chování, není – li vstřícný, pak uzavření písemné dohody – co nebude (bude) agresor dělat a stanoví se, co se stane, když dohodu poruší. V případě potřeby se mu zprostředkuje péče pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče nebo jiných odborníků – klinických psychologů atd.

B. Strategie při pokročilé šikaně s neobvyklou formou – brutální a nestandardní – např. výbuch skupinového násilí vůči oběti, tzv. třídního lynčování (čtvrtý a pátý stupeň šikanování, kdy normy, hodnoty a postoje vůči šikanování byly přijaty většinou či dokonce všemi členy skupiny)

Škola spolupracuje s dalšími institucemi a orgány, a to zejména s pedagogicko-psychologickou poradnou (PPP), střediskem výchovné péče, orgánem sociálně právní ochrany dítěte, Policií ČR.

Vyšetřování zahrnuje následující kroky:

- Překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti.
- Domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování.
- Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
- Pokračující pomoc a podpora oběti.
- Nahlášení policii.
- Vlastní vyšetřování.

V případě negativních dopadů šikanování na oběť je nutné jí zprostředkovat péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, speciálně pedagogického centra nebo dalších odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.

Náprava a léčba jsou složité, realizují se na základě rady odborníků – především psychologů z PPP.

Je třeba zdůraznit významnou úlohu spolupráce školy s rodiči obětí.

V Opavě dne 8. 9. 2011

Preventivní opatření proti šikaně na škole

Na začátku školního roku jsou seznámeni pedagogičtí pracovníci s informací MŠMT ČR č. j.: 25 884/2003-24 [Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané](#). Je zdůrazněn preventivní význam pedagogických dozorů o přestávkách a na všech školních akcích. Významné body ohledně chování žáků a případných sankcí jsou vytyčeny ve vnitřním řádu školy.

Dále jsou seznámeni s vyhláškou MŠMT č. j. 24 246/2008-6. [Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení](#).

Všichni pedagogičtí pracovníci se zaměřují na vytváření dobrých vztahů uvnitř třídních kolektivů, zabývají se vztahy v třídních kolektivech ještě před vznikem šikanování. Rozhodující úlohu má třídní učitel, který pracuje průběžně se třídou, pomáhá vytvořit sociálně zdravý kolektiv, osobně se účastní mimoškolních akcí třídy, pomáhá vytvořit pravidla chování podporující spolupráci a pozitivní komunikaci žáků.

Škola umožňuje další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti problematiky vytváření dobrých vztahů, v práci s dynamikou skupiny, v podpoře a upevňování zdravých třídních norem dětí, žáků a studentů jako prevenci šikanování.

Prevence šikany je jednou z hlavních náplní akcí minimálního preventivního programu školy.

S důležitými body krizového plánu jsou vždy na začátku školního roku seznámeni žáci (přiměřeně jejich věku) i jejich zákonní zástupci.

Krizový plán

Nenadálá situace nebo komplikace, ohrožení zdraví nebo života

V případě, že jsme postaveni před situací řešit problém je nutné vědět „ **CO DĚLAT, KDYŽ** „ .

Vznikl problém nebo nenadálá situace či komplikace?

- pokud umím řešit vzniklý problém, mluvím s žáky a vyptávám se, co se stalo – rozkryjeme problém a pojmenujeme ho, současně zvažujeme další řešení
- pokud neumím řešit problém nechám problém nerozkrytý a kontaktuji školního metodika prevence nebo někoho z vedení a konzultuji s ním řešení

Je akutně ohrožen život i zdraví?

- pokud ANO, myslím jen na první pomoc a okamžitě někoho pošlu pro další dospělou osobu, volám mobilem 155
- pokud NE, uklidním sebe i okolí a rozmyslím si co dál.

Řešení nestandardní situace je potřeba provádět v týmu a konzultovat.

Je potřeba mít stále na paměti, že musíme především ochránit oběť, své kolegy, sami sebe a pověst školy,

Když nemohu situaci zlepšit , alespoň ji nezhoršuji

Krizový tým = metodik prevence, výchovný poradce, vedení.

Nezapomeňte vždy (podle závažnosti) informovat metodika prevence, výchovného poradce, vedení.

Psychotropní a omamné látky, návykové látky

- U žáka nalezeny návykové látky (alkohol, tabákové výrobky)
  - Právní a další úvaha: Pití a kouření pod povolenou věkovou hranici. Směrnice k užívání povolených medikamentů u mládeže. Být si vědom možnosti zneužití těkavých látek.
  - Na zváženou: Za jakých okolností lze látku odebrat? Prodiskutovat problém se žákem nebo zajistit, aby ho projednal se školním psychologem či metodikem prevence nebo výchovným poradcem, nebo jiným členem vedení školy.
  - Další možnosti: Informovat rodiče nebo právní zástupce žáka (u neproletých žáků); rozhodnout, zda informovat ostatní členy sboru; rozhodnout, zda iniciovat obecnou rozpravu s místním protidrogovým koordinátorem.
- U žáka zjištěno nedovolené vlastnictví zakázané látky (drogy)
  - Právní a další úvaha: Dle novely zákona č.112/1998 Sb., kterým se doplňuje zákon č.140/1961 a č. 200/1996 je zakázáno vlastnit větší množství drogy. Učiteli není dovoleno bez svolení žáka provádět šetření. Pouze policie je oprávněna u osob podezřelých ze zneužívání drog provádět toto šetření. Stanovena ohlašovací povinnost.
  - Na zváženou: Odebrat látku za přítomnosti svědka a uložit ji na bezpečné místo (je-li možno do školního sejfu) se záznamem o případu. Provést záznam o případu podle platných směrnic školy. Prodiskutovat případ se žákem nebo zajistit intervenci školního psychologa metodika prevence nebo výchovného poradce.
  - Další možnosti: Informovat rodiče nebo právní zástupce žáka rozhodnout, zda informovat ostatní členy sboru; rozhodnout, zda je nutné postoupit případ dále (orgány sociálně právní ochrany, policie); rozhodnout, zda iniciovat obecnou rozpravu s místním protidrogovým koordinátorem.

- Ve škole nalezen žák pod vlivem drog nebo alkoholu, nebo trpí abstinenčními příznaky
  - Právní a další úvaha: Prioritou číslo jedna je zajistit žákovi i ostatním bezpečnost. Učitelé není dovoleno bez svolení žáka provádět šetření. Pouze policie je oprávněna u osob podezřelých ze zneužívání drog provádět toto šetření.
  - Na zvážení: Postupovat podle doporučení uvedených v MPP. Provést záznam o případu. Prodiskutovat případ se žákem nebo zajistit, aby ho projednal se školním psychologem, nebo výchovným poradcem.
  - Další možnosti: Informovat rodiče nebo právní zástupce žáka rozhodnout, zda informovat ostatní členy sboru. Rozhodnout, zda je nutné postoupit případ dále; rozhodnout, zda iniciovat obecnou rozpravu s místním protidrogovým koordinátorem.
- Žák je přistižen při prodeji drog
  - Právní a další úvaha: Prodej drog je nezákonný. Jde o ohrožení mravní výchovy dítěte. Kontaktovat Policii ČR
  - Na zvážení: Odebrat látku a uložit ji na bezpečném místě (je-li možnost ve školním sejfu) se záznamem o případu. Provést záznam o případu. Prodiskutovat případ se žákem nebo zajistit, aby ho projednal se školním psychologem, nebo výchovným poradcem.: Je-li to vhodné, informovat členy sboru. Kontaktovat policii. Zvážit, zda je vhodné informovat žáky.
- Ve škole nalezeny drogy nebo vybavení k jejich užívání
  - Právní a další úvaha: Existuje vážný problém s bezpečnou likvidací používaného injekčního vybavení.
  - Na zvážení: Zajistit bezpečné uložení drogy nebo vybavení (bude předáno policii). Provést záznam o případu.
  - Další možnosti: Je-li to vhodné, informovat členy sboru. Kontaktovat policii. Zvážit, zda je vhodné informovat žáky.
- Žák se svěřil s tím, že užívá drogy
  - Právní a další úvaha: Vzhledem k věku žáka mohou probíhat právní úvahy týkající se zachování mlčenlivosti.
  - Na zvážení: Nabídnout radu a podporu. Obezřetnost týkající se zachování mlčenlivosti. Je-li nutno, obrátit se na relevantní služby.
  - Další možnosti: Vhodnou formou informovat rodiče, zvážit, zda bude pro žáka prospěšné, postoupí-li se jeho případ poradenství.
- Škola zjistí, že v místě kde sídlí, lze sehnat drogy nebo je známo místo distribuce
  - Právní a další úvaha: Škola nenese právní odpovědnost mimo svůj areál, má však nicméně v komunitě svou roli a morální odpovědnost.
  - Na zvážení: Spojit se s místními organizacemi, zvláště s policií a sdělit jim odpovídající informace. Je-li to vhodné, informovat žáky. Je-li vhodné informovat rodiče.
  - Další možnosti: Zajistit, aby pracovníci školy byli dobře informováni o místních problémech ve vztahu k drogám.
- Rodič/e žáka nebo právní zástupce/i vykazuje/í problémy se zakázanými drogami nebo alkoholem
  - Právní a další úvaha: Na učitelích lze vyžadovat, aby podle závažnosti a možného ohrožení dítěte poskytli přiměřené informace příslušným pracovníkům nebo organizacím v oblasti sociální péče.
  - Na zvážení: Rodičům doporučit, aby se obrátili na poradenské služby. Nabídnout žákovi příslušné informace a podporu.
  - Další možnosti: Zvážit, zda bude pro žáka prospěšné, postoupí-li se jeho případ poradenství.
- Rodiče žáka hledají ve škole radu, jak řešit problémy s drogami u svého dítěte
  - Právní a další úvaha: Respektovat specifika každého jednotlivého případu - informace o poskytovaných službách.
  - Na zvážení: Rodičům doporučit, aby se obrátili na poradenské služby.
  - Další možnosti: Zvážit, zda bude pro žáka prospěšné, postoupí-li se jeho případ poradenství.
- Problémy se zakázanou drogou nebo látkou či alkoholem trpí pracovník školy

- Právní a další úvaha: Řešit v souladu se Zákoníkem práce a Pracovním řádem.
- Na zváženou: Doporučit pracovníkovi, aby vyhledal pomoc a radu. Jasně označit nedostatky v práci této osoby a vyvodit příslušná varovná opatření.
- Další možnosti: Zvážit způsoby, jakými lze pracovníkovi pomoci. Identifikace osoby, které se může daný případ rovněž týkat.

V Opavě dne 8. 9. 2011